

Golob Stanka okleveles festő vagyok, 2013. április 21-26. között vak és gyengénlátó személyek részére nemzetközi homokfestő műhelymunkát vezettem Izolában. A kezdeményező Šajn Drago úr, a Járasközi Vakok és Gyengénlátók Egyesületének titkára Koperben, ahol homokfestményeimből nyílt kiállítás, ezeket az egyesület tagjai meg is tapinthaták. Ez a műhelymunka egy nagyon érdekes kihívás volt a számomra, hiszen a vakok számára gondosan szavakba kellett önteni mindazt, amit a látó résztvevőknek általában meg tudok mutatni. Festési módszeremben már 1994. óta különféle vastagságú, természetes színű homokot használok, melyet a szlovén hegyekben, vízfolyásokban és kőfejtőkben gyűjtök. A homokot mérete szerint különböző edényekbe válogatom. A különböző méretű homokot festői alapra előre megtervezett sorrend szerint ragasztom, és a kép vagy motívum egy teljesen vak személy számára is olvasható tapintással.

A műhely ideje korlátozott. Az anyag, az eszközök és a munka menetének megismerésére a hétfőt, április 22-ét szántuk, délelőtt és délután. Kedden pedig meg kellett kezdenünk a kiállításra szánt 30 x 40 cm-es képek kidolgozását. A résztvevők elképesztő erőbedobással és felelőséggel láttak a munkának. Az alapot nagy önállósággal készítették el. Nagyon sokat jelentett a számukra, hogy saját maguk döntöttek a motívum felől. A kivitelezés ezért több erőfeszítést igényelt, olykor pedig egyes résztvevőknél kicsivel több segítséget is a látószemélyek részéről. Megdöbbentően jól rajzolták fel saját maguk a kívánt motívumot és határozták meg a színeket. Azt követően folytatták a homok felragasztásával. Amikor végeztek a kiállításra szánt képekkel, a kartonokon felszabadulva és lámpaláz nélkül alkottak, amit csak akartak. Ez volt a műhely legjobb része, hiszen a felgyülemlett tapasztalatokat és gondolatokat fejezték ki, annak érdekében, hogy minél jobban tudjanak önállóan dolgozni. Még sokkal többet is tudtak volna dolgozni önállóan, ha a ragasztó gyorsabban száradna, és előbb lehetne kitapintani a már elkészült munkát. Huzamosabb gyakorlással és szisztematikusan berendezett munkahelyiséggel egyre kevesebb segítség kellene. Végezetül mindenki elkészített még egy felületet egy közös 50 x 70 cm-es vászonra. A különböző fogyatékoságok különböző alkalmazkodást és segítséget igényelnek. Egy tetraplégias részére, aki a szájával fest, az asszisztens kinyitja a tubusokat és kinyomja a palettára, kikészíti a vásznat... Helyettesíti mozgási fogyatékoságát. A vakot a látó utasításokkal irányítja abban a fázisban, amikor a dolgokat még nem tudja kitapintani, így leírni a színt... Részben helyettesíti látási fogyatékoságát. Ezért köszönet minden kísérőnek és fordítónak, aki ezen az érdekes úton segített bennünket. Kiemelten és őszintén köszönöm minden résztvevőnek a kidolgozott művek tapintásánál érzett elégedettséget és boldogságot, mely műveket más vak személyek is felfedezhetnek majd a tapintásukkal. Köszönöm azt is, hogy megismerhettem az önök életvitelét és különleges szükségleteit. Ez a legszebb fizetség szellemi munkámért és a tudásomért, melyet a projektbe fektettem. (Csak a minimális anyagi költségeket számoltam föl.) Azt kívánom, hogy a vak és gyengénlátó embertársaimnak több ilyen tapasztalatot és élményt tudjunk nyújtani.

/Golob Stanka, Grahovo ob Bači, 2013.05.02./

TERV:

“Learning Mobilities for Persons with Disabilities”

PARTNEREK:

Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Koper
Udruga slijepih Istarske županije Pula
Buda-környéki Látássérültek Közhasznú Egyesülete Budaörs

Ez a project az Európai bizottság támogatásával jött létre. A kiadvány csak a szerző nézeteit tükrözi vissza, és a bizottság nem vonható felelősségre a benne foglalt információ felhasználását illetően.

Tervezés és nyomtatás: MB TISAK, Futás: 100 db.

FESTMÉNYEK A HOMOKBAN

TAPINTHATÓ HOMOKFESTMÉNY KIÁLLÍTÁS VAK
ÉS GYENGÉNLTÁTO SZEMÉLYEK MUNKÁIBÓL

Budaörs Városháza
2013. November, 4 - 8.
2040 Budaörs, Szabadság út 134

A vak és gyengénlátó emberek számára ez év áprilisában Izolán rendezett "homokfestési" program, amelyet az ezt a technikát alkalmazó elismert művész, Stanka Golob támogatót, valóban igen bátorító és különösen fontos a résztvevők szemében. Nem várt módon a project nagyszerű alkalmat is nyújt arra, hogy felfedezzünk egy sajátos jelenséget, ami általánosságban véve a festés művészetéhez illetve a vizuális ábrázoláshoz kapcsolódik, mégpedig a párhuzamos, diszkrét válaszreakció, amely egy kép alkotásakor kel életre magában a képben. Maga a kép egy szokatlan, különös tárgy. Mindig is egyértelmű volt, hogy a kép vizuális üzenetet hordoz, amely más, nem látható formában szintén megjelenik.

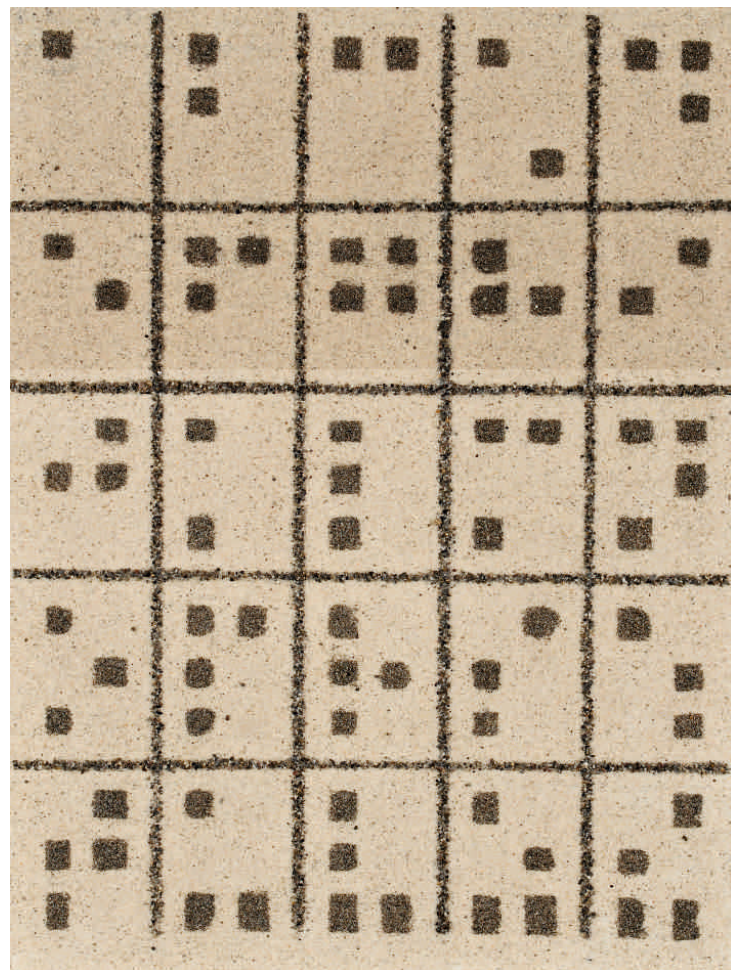
Általában a mű energiájáról, láthatatlan erejéről és szuggesztív hatásáról esik szó. Teljességgel nem tudjuk bizonyítani a szóban forgó műalkotás, kép izgalmas sajátosságait, - mert ezek az egyéni megtapasztalás absztrakt szférájába tartoznak, s nem utalhatunk rájuk kézzelfogható módon. Abszolút feladatuk egy minden mástól egyértelműen megkülönböztethető érzés létrehozása, amit azonban érzékekkel nem határozhatunk meg. Könnyen lehet, hogy a vakok és a gyengénlátók a feltételezett flexibilitási paradigmára vonatkozó érzülete - fogékonysága különösen erős. Mindez még aktuálisabbá és értékelhetőbbé teszi e program megvalósításának lényegi pontját, s kiszélesíti a résztvevők és segítők, illetve más nézők látószögét is.

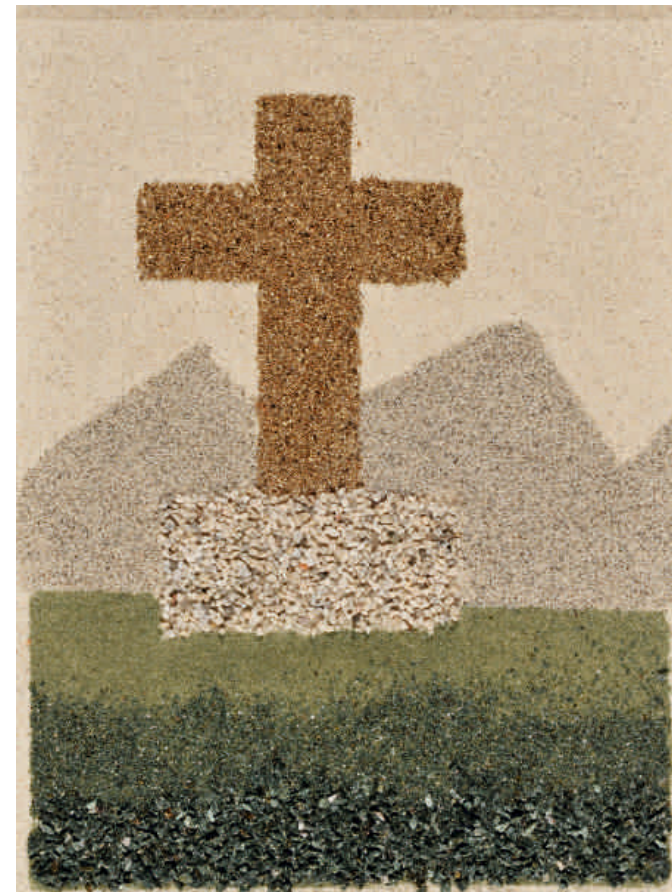
Jože Škrbec, SLO

Marija Šimičević, HR

Bojan Oberžan, SLO

Zlatko Kuftić, HR

Eva Papp, HU

Marija Legović, HR

Danijela Stoković, HR

Gréti Angel, HU

Marjana Peitel, HR

Tomaž Furlan, SLO

Tereza Zihel Škrbec, SLO

A látott és az érzett valóság közti érdekes kapcsolat valójában azt képviseli amit a klasszikus értelemben vett festészet közöl. A valóság átalakítása egy olyan kép amit a látás folyamata közben megszoktunk. Ám ahol a pozíciók megváltoznak, az élmények idealizálódnak, kiterjednek és felfokozódnak. A háttér ábrázolás a vizuális megjelenítés alapvető formája. Amikor másfajta érzet van jelen, amikor látványra alapuló művészet más kondícióban jelenik meg, amikor minden egy másik érzeti szempontból jelenik meg a festményben, az alkotói energia és erő még inkább szembetűnő. A látássérültek valóban képesek művészeti alkotások létrehozására. A folyamat közben tanúsított autonómiájuk szintén megerősítést ad a kialakult álláspontunkra. A képnek a látványon felüli tartományban is létezik átadható üzenete és energiája. Ez azt jelenti, hogy egy képet nem csak látvány útján értelmezhetünk, hanem az érzetek vezetésével is. Ezt a 21 alkotó által készített műalkotás is demonstrálja. Csodálattal adózunk erőfeszítéseiknek és munkájuknak.

Dejan Mehmedović

Ez esetben az egyszerű látvány vagy performansz témáját követő képek és ábrák állnak előttünk, mint például tájak vagy tárgyak. A motívumok többnyire a tengerparti, tengerész környezethez köthetők, melyek között helyt kapott a víz alatti világ néhány részlete is (valószínűleg azért, mert a képek Izolán születtek), valamint sok egyéb tétel is, amik valamilyen formában kapcsolódnak az alkotókhöz. A „homok reprezentáció” választott technikája, mint például a dombormű „festmények” testhezállónak bizonyult a résztvevő művészek számára, minthogy lehetőséget biztosít az érintés általi „látásra,” ami minden bizonnyal a legtöbbet alkalmazott érzék a vakok és látássérültek világában. A Braille-elvre építve lehetővé teszi az olvasást, ez esetben utat mutat a megértés felé, a tárgyi és megfestett dolgok „látása” és érzékelése felé.

Terezija Gajski, HR

Antonija Uka, HR

Elvis Vujič, SLO

Marina Radošević, HR

A képek megszületését asszisztensek segítették, akik fontos szerepet töltek be és melynek eredménye olykor nagyon is szembetűnő a végeredményt látva. Azonban a projekt legfontosabb eleme a kulcsfigurák részvétele volt, a vakoké és látássérülteké: az ő eltökéltségük, a vágyuk és hajlandóságuk a felfedezésre. Az ő kifejezőmódjuk bizonyosan a lapos felületekre épül, mely elemet a művészet már a történelem korai időszakában magáévá tette (barlangfestmények, Ókori Egyiptom). Ez itt a modernizmus realista képének megváltoztatásának stilizáló folyamatává válik. Ebben az esetben nem a komplexitás, hanem a képesség kérdése merül fel. Bár a színválasztás valószínűleg nem az alkotók, hanem az asszisztensek érdeklődési körébe tartozott, helyette a granuláció (a szemcsék különféle mérete és anyaga) vette át a színérzékelés szerepét. Egy ábrába csoportosult vizuális történet formálódik az optikai posztulátum alapján, ami rokonságot mutat az írók operációs folyamatával. A vak és látássérült művészek ehhez hasonlóan öntötték formába az elképzeléseiket. Annak ellenére, hogy a workshop csupán négy napig tartott, az experimentális tanulás egy szintjére léptek, mely során tudásukat az elképzeléseik vizuális applikációjára fókuszálták.

Gitta Lepnyák, HU

Éva Diószegi, HU

Izabelle Czagány, HU

Fatime Nyikes, HU

Jenó Kiss, HU

Ezen a ponton talán ésszerű a kérdés hogy a vakokat a tárgyilagosság keretein belül maradvá, behatárolt észrevételeik gátolják-e a megjelenítésben. Valójában az alkotások vonalvezetését és, kompozíciós szerkezetét tekintve egyszerűségükben lényegretörőek, de optikailag korrekt ábrázolásúak. Az élénk táruoló képek naivnak nevezhetők, de jól ragadják meg a nézőpontot, mint például perspektíva, és az alakzatok formája. Olyan absztrakt észrevételekből táplálkoznak, amelyet az anyag ihlet. A virág, egyéb tárgyak, vagy tájelemek felismerhető vizuális szerkezettel rendelkeznek, így igazulnak a tartalomhoz. Egyedül ez, pontosan a közvetlen tiszta ábrázolás mód miatt válik még kifinomultabban komplexszé. A mélyebb megértés érdekében mondhatjuk, hogy az eredmények az elképzelt és a realizált kettősségének halvány jeleit viselik. A munkák nem tükröznek hű, letisztult ábrázolást, mivel a látássérültek és gyengénlátók vizuális alkotás-szerkesztése külön kategóriába sorolható. A látott dolgok imitációja elsődlegesen benyomáson alapul, egy absztrakt tájkép vagy tárgy a spirituális észrevételből ered. Egy „festett” tárgy vagy egy hely tágabb értelemben véve egy kódot vagy szimbólumot képvisel. Amint az alkotások spontánabb kifejezőmódot kapnak az előadáson keresztül, a játékos valóság érzetét tükrözik, mélyebb nyomot hagyva a nézőben. Minden festett kép a művészhez közeli, személyes kapcsolatot hordoz, legyen az egy gitár, egy kereszt, egy hal, egy hajó, vagy egy táj, stb.

Aleksander Novak, SLO